

וקראת לשבת עונג

אלון תרני בפאכע באקציע וביטול פלאנץ

גליון מס' 741

שמיני - החודש

כ"ז אדר ב' התשפ"ד

טל': 054-8457834 | לקבלת העלון בדוא"ל: alon102010@gmail.com

לע"נ שאול בן סלביה ע"ה | לע"נ אסתר מישה בת זהירה ע"ה | לע"נ יצחק בן מישה אסתר ע"ה | לע"נ שמעון בן חביבה ע"ה | לע"נ רחל שנהז בת מנורה ע"ה

לע"נ מרן הגאון ר' ירחמיאל גרשון בן מרים זצוק"ל והגאון ר' שמעון בן חביבה זצוק"ל, והגאון ר' ברוך מרדכי בן הינדא זצוק"ל, ר' אברהם בן אסתר ע"ה

לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן מלכא, רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

סיפר הגר"ד יוסף שליט"א: לא פעם התלוויתי למרן בנסיעות לכנסים התעוררות ברחבי הארץ. המסוק היה נוחת בחזור בירושלים, והמכונית כבר המתינה לו לקחתו הביתה, כשהגיע הביתה היה רץ מיד לעבר הספרייה, מתיישב ליד השולחן, ומתחיל להעלות במהירות על הדף את כל הנקודות שחלפו במוחו בדרך.

אמא ע"ה היתה ממתינה לו עד השעות המאוחרות כדי להגיש לפניו את ארוחת הערב, והיתה באה ומתחננת לפניו שיטעם משהו לפני הלימוד: כל כך הרבה שעות היית מחוץ לבית, עבדת כל כך קשה - אולי תאכל משהו?

תשובתו הייתה קבועה: האוכל יכול לחכות. אני חושש מאד שמא כל הדברים שחשבתי עליהם בדרך יפרחו מזכרוני, לכן דחוף לי ביותר לרשום אותם. אנא ממך, תני לי כמה דקות, ולאחר מכן אבוא במהירות לאכול.

אלא, שבמרבית המקרים הצטרפו ה'כמה דקות' לעוד 'כמה דקות' וחרגו בהרבה מן הזמן הקצוב להן. אחת הפעמים הללו זכורה לי היטב: כשראתה אותו אמא נכנס ומתיישב ללמוד איתי בחברותא, מיהרה להיכנס אחרינו ואמרה - אני יודעת, שכשאתה מתחיל ללמוד קשה לך להפסיק, אני מבקשת, שתבוא לאכול לפני הלימוד.

רק חמש דקות - ביקש אבא, ואמא הסכימה. השעה הייתה אחת עשרה בלילה, ועד שחלפו חמשת הדקות נרדמה אמא המותשת. היא התעוררה בבהלה בשעה 'ארבע לפנות בוקר והבחינה שהאוכל מונח בשלמותו כפי שהניחה אותו, והרב יושב ולומד. באה במרוצה וטענה כלפיו: הבטחת שתבוא לאכול - מדוע לא אכלת כלום עדיין?

אמרתי שאבוא בעוד חמש דקות - הצטדק אבא בתמימות.

חמש דקות, ולא חמש שעות! - אמרה אמא, ורק אז הבחין אבא לראשונה, שהשעה כבר ארבע לפנות בוקר!

בפתח הגליון

ברכה ג' שלום ואור ואלק שלום"א

אמנות חכמים - יסוד היסודות!

ארבעים יום בלבד לאחר מתן תורה, אירע הכישלון הגדול. העגל נעשה, הלוחות נשברו, על העם כולו נגזרה כליה. משה רבינו נאלץ להתחנן לביטול הגזירה ארבעים יום וארבעים לילה. וה' אמר לעם: "הורד את עדייך מעליך, ואדעה מה אעשה לך". וכך, מתנדודים בין תקוה לייאוש, בין חיים למוות, המתינו בני ישראל לגזר דינם.

ביום הכיפורים ירד משה רבינו מן השמים ובידו הלוחות השניות, ובפיו הבשורה: "ויאמר ה' סלחתי כדברייך". הם נצטוו לעשות משכן להשראת השכינה, כדי לחדש את הקשר והאהבה שבין הקדוש ברוך הוא לעמו. ובני ישראל מיהרו והביאו את נדבת ליבם, זהב וכסף ונחושת, מייחלים להקמת המשכן שיבשר את חזרת היחסים לתיקנם, את מחילת עוון העגל. עבודת המשכן הסתיימה בחנוכה. כולם ציפו להקמתו, ונחלו מפח נפש. משה רבינו הצטווה להקפיד. עוד לא הגיע המועד ואז הגיע בסוף חודש אדר.

משה רבינו הקים את המשכן, עבדו בו את עבודת הקודש - ובערב פירק אותו. כך נצטווה. איזו אכזבה! וכך גם ביום השני, והשלישי. בכל שבעת ימי המילואים. וביום השמיני, בראש חודש ניסן, עבדו אהרן ובניו את עבודת הקודש, ואש יצאה מלפני ה' וירדה על המזבח, וידעו הכל שנתכפר להם חטאם, "וירא כל העם וידונו ויפלו על פניהם"! איזה מעמד מרומם ונשגב, מקודש ומפעים. ואז, בעיצומה של השמחה, נוטלים שני בני אהרן מחתות ומקטירים קטורת, "ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם, וימותו לפני ה'".

והשמחה הושבתה. מדוע, מה קרה? ולמה דוקא עכשיו, מדוע לא האריך הקדוש ברוך הוא אפיו, מדוע לא חמל? כנראה, שיש קשר בין מעמד חנוכת המזבח וכפרת העוון, למות שני בני אהרן! אמנם כן, ונבין זאת באם נתבונן במה חטאו נדב ואביהוא. חז"ל מונים לכך כמה סיבות. האחת מהן היא, שהיו אומרים: "מתי ימותו שני זקנים הללו (משה ואהרן) ואני ואתה ננהיג את הדור". סיבה נוספת היא, שלא נועצו במשה ובאהרן לפני שהקטירו את הקטורת, ו"הורו הלכה בפני רבם".

וזאת רצה הקדוש ברוך הוא להדגיש, דוקא במעמד מרומם זה: אתם מבקשים השראת שכינה, אתם מבקשים מחילת עוון וחיודוש הקשר עם הקדוש ברוך הוא. ואמנם, הקדוש ברוך הוא מוכן למחול ומוכן להשרות שכינתו, אבל יש לכך תנאי! אילו לא הייתם עושים את העגל, הייתם כולכם "ממלכת כוהנים". כולכם ראשים וחשובים. עתה, ישנם בעם רבדים רבדים. ישנו המון העם, ישראל קדושים הטרודים כל השבוע על המחיה ועל הכלכלה. ישנם בני תורה, רבנים המורים לעם דרך, ומעליהם גדולי התורה המובהקים, גדולי הדור, הגאונים והצדיקים.

גדולי הדור, הגאונים הקדושים, הם הקרובים ביותר להשראת השכינה. "הצדיקים, הם המרכבה" לשכינת הקדוש ברוך הוא. והם מקרינים מהודם ומזיווים על תלמידיהם, והם - על שומעיו לקחם, וכך זוכה כל עם ישראל לקדושה, ומונחה בדרך הישרה, הסלולה והנאותה. ואכן, זהו התנאי, הציוות לגדולי ומאורי הדור. אבל אם כל אחד יאמר "אני אמלוק", דעתי תקבע, ואפילו אם כשלעצמו הוא מורם מעם, תלמיד חכם וצדיק, אם יבקר את מעשיהם של הגדולים ממנו, ויאמר שהוא היה נוהג אחרת, להם יש מנטליות שונה ("אימתי ימותו הזקנים הללו, ואנו ננהיג את העולם"...), ואם כל אחד יקום ויעשה מעשה, כפי הבנתו העצמאית ("הורו הלכה בפני רבם"), אין זו "סתם עבירה", אלא פגם יסודי בכל המערך של עם ישראל, בכל תהליך השראת השכינה בעם.

עונשם של שני בני אהרן היה איפוא איתות ולקח, דוקא במעמד זה של כריתת הברית בין עם ישראל לאלוקיו, שידעו מהו התנאי ומהי הדרך: אמנות חכמים, וציות לדבריהם!

מטמונים מהפרשה

הגיגים ומעשיות

"ויבא משה ואהרן אל אהל מועד..." (ט, כג).

מבאר רש"י, שכאשר ראה אהרן שכבר סיים להקריב את כל קורבנות היום, ועדיין לא ירדה השכינה לישראל, הצטער ואמר: יודע אני, כי הקדוש ברוך הוא כועס עלי, ובגללי לא יורדת השכינה לעם ישראל!

מיד נכנס משה עמו, ובקשו רחמים, וירדה השכינה לעם ישראל!

על פי הדברים הללו, לימדו אותנו חכמי המוסר כי עלינו ללמוד ממידתו של אהרן, אשר לא תלה את החסרון באחרים, אלא האשים את עצמו בכך של ירדה השכינה לעם ישראל. גם אנו, אין לנו להאשים אחרים, אלא על כל אחד לדרוש מעצמו לשפר את מעשיו.

משל למה הדבר דומה? פעם אחת התאספו קבוצת עניים בבית הכנסת שלהם ושוחחו ביניהם בענייני השעה.

יודעים אתם – פתח עני אחד ואמר – בבית הכנסת של הגבירים, בשמחת תורה בין הקפה להקפה מכבדים את כל המתפללים ביין משובח.

נו טוב – נאנח חבירו – עשירים הם, אנו, אף אם נרצה, מאין נשיג לבית הכנסת שלנו יין? והרי כל המתפללים עניים הם.

יודעים אתם – אמר השלישי – עלה בדעתי רעיון! נציב חבית בפנית בית הכנסת, ובכל יום, יטיל כל אחד מאיתנו כוסית קטנה של יין, ובשמחת תורה תהיה לנו חבית מלאה יין!

הסכימו כולם וכך עשו.

בשמחת תורה, פתחו את החבית... והנה שוד ושבר... כולה מלאה מים!

הביטו העניים איש בפני חבירו, אולם איש לא בא בטענה כלפי רעהו, משום שכל אחד ידע, כי הוא עצמו שפך לחבית מים במקום יין...

לאחר זמן התבררה התרמיית!

הרי חבירי – חשב כל אחד בלבו – מסתמא מוזג יין לחבית, ומה יקרה אם אני אשפוך מים? איש לא ירגיש בכך!

כך התמלאה לה החבית כולה מים... משום שכל אחד סבר את אותה הסברה, אחרים יטילו יין, והוא – מים.

כן הוא גם הנמשל – הכל יודעים ומכירים בגודל החיוב לתקן את המידות, אולם כל אחד מצפה שחבירו הוא זה אשר יתחיל בתיקון מידותיו, ורק אחר כך יתקן הוא עצמו את פגמיו...

"ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם וימותו" (י, ב).

במדרש נאמרו טעמים שונים, מדוע נענשו נדב ואביהוא. טעם אחד, אומר המדרש: "לא מתו נדב ואביהוא אלא על שלא נשאו נשים". טעם אחר, מביא המדרש: "שהיו מהלכין אחר משה ואהרן ואמרו: מתי ימותו שני זקנים הללו, ואנו ננהיג את הדור?"

שני טעמים אלה – אמר הגאון מוילנא – אין הם טעמים שונים, אלא טעם אחד להם. אם היה ענשם, מפני שלא נשאו נשים, והיו טוענים ואומרים: איננו רוצים לשאת נשים, כדי לא להתבטל מתלמוד תורה! ניחא, אולם אחרי שהיו שניהם מהלכין אחרי משה ואהרן, ומבקשים לעצמם להנהיג את הדור, מוכח כי אין בדעתם ללמוד תורה! ומשום כך נענשו משתי סיבות אלה גם יחד.

עולים במעלות

הגות, מחשבה ומוסר

"זה הדבר אשר צוה ה' תעשו ויבא אליכם כבוד ה'" (ו, ט).

אם תעשה את "הדבר אשר צוה ה'", אזי "יבא אליכם כבוד ה'".

אם תהיה יהודי של לכתחילה, ותהדר בקיום מצוות – תזכה לראות את כבוד ה', ותזכה לסייעתא דשמיא. לעולם לא מפסידים מעשיית רצון ה' בשלמות.

את הסיפור הבא סיפר המגיד הרה"ג גואל אלקריף שליט"א ששמע מאדם שגיסו הוא בעל המעשה. גם הגיס וגם בעל המעשה מתגוררים בנתיבות. ומעשה שהיה כך היה: ערב אחד חגגו בני המשפחה המורחבת בר מצווה בבני ברק. לגיס יש טנדר של שמונה מקומות, והוא לקח איתו את אשתו ואת הילדים, וגם את חמותו. הם יצאו לנסיעה בעיכוב מסוים, מאחר והגיס מסר שיעור תורה – שעליו הוא לא מוותר בשום אופן – ורק לאחריו עלו כולם על הרכב ונסעו.

מאוחר בלילה, לאחר שהסתיים האירוע, הם יצאו לדרך בחזרה לנתיבות, מרחק של שעה וחצי נסיעה. כאשר הגיעו לגשר קוקה קולה, אמרה פתאום האשה: "אוי, שכחתי לברך ברכת המזון!"

"בסדר", אמר הבעל, "נחזור לאולם". "אין צורך", אמרה האשה, "בדיעבד אני יכולה לברך כאן". "נכון, אבל זה בדיעבד", אמר הבעל. "לכתחילה ראוי לחזור ולברך במקום אכילה".

הוא הפנה את הרכב בחזרה לכיוון בני ברק. האשה עלתה לאולם, בירכה ברכת המזון, ושוב יצאו לדרך. העיכוב הסתכם בערך בעשרים דקות.

סמוך לשעה שתיים-עשרה בלילה הם הגיעו לכביש חשוך, לפני הכניסה לנתיבות, ופתאום הבחינו באדם שעומד בשולי הכביש, ליד מכונית שמכסה המנוע שלה פתוח, ומסמן להם לעצור. אבי-המשפחה עצר מיד ויצא כדי לסייע לאדם שזקוק לעזרה. הבן אדם התחיל להסביר שהוא תקוע עם האוטו כבר שעה שלמה, ומהר מאד הבחין האב שיש לו מבטא ערבי. למרבה החרדה, מתוך שדה מלא שיבולים יצאו שלושה ערבים, שכנראה ארבו להם שם, ופתחו בריצה לכיוון הרכב של המשפחה. האב עמד מחוץ לרכב, לבד מול ארבעה ערבים עוינים. בתוך הרכב ישבו מבוהלים האשה והילדים, וגם החמות המבוגרת.

מה עושים? אי אפשר להזעיק עזרה, מאוחר מדי. מה יהיה?

סירנות של משטרה נשמעות פתאום, מתקרבות במהירות. שתי ניידות עוצרות בחריקה. "יש כאן מחבלים!" צועקים בני המשפחה. "תעצרו אותם!" המחבלים ניסו מיד לברוח, אבל נתפסו ונלקחו למעצר.

מה התברר? קרובי משפחה נוספים מנתיבות הגיעו לבני ברק, ברכב נפרד, להשתתף באותה שמחת בר מצווה. שני רכבים יצאו באותה שעה מהאולם לכיוון נתיבות, אבל הגיס ובני משפחתו הגיעו לכניסה לנתיבות כעשרים דקות לאחר הרכב הראשון, מאחר וחזרו לאולם כדי שהאשה תברך במקום סעודה.

קרובי המשפחה שהגיעו ראשונים למקום, ראו גם הם את האדם שעמד בשולי הכביש ונפנף לעומתם בידי, אבל הם זיהו אותו מיד כערבי ולא עצרו. הם התקשרו למשטרה, ודיווחו שערבי עומד בכביש חשוך בכניסה לנתיבות ומנסה לעצור רכבים, וזה נראה חשוד. במוקד לא מדי התרגשו. ייתכן, כמובן, שזה פשוט אדם, ערבי או לא ערבי, שרכבו נתקע והוא זקוק לעזרה, ואין לו שום כוונת זדונית. רק זמן מה לאחר מכן, כאשר היו ניידות פנויות, הן נשלחו למקום לבדוק את התלונה. "אם הייתי מגיע לכביש הזה עשר דקות קודם לכן", אמר אבי-המשפחה, "אם לא הייתי עושה את הסיבוב בשביל ברכת המזון, הם היו יכולים בקלות להרוג אותי ואת כל בני המשפחה, חס וחלילה! נס גדול עשה לנו הקב"ה!"

מה גרם לו את ההצלה? – העובדה שהחליט להדר בברכת המזון, להיות יהודי של "לכתחילה" ולא יהודי של "בדיעבד". ליהודי של לכתחילה עושים ניסים של לכתחילה.

ביני לבני

הרה"ג פנחס ברייער שליט"א מח"ס "לגדל" על חינוך ילדים

נגעי עצמו (ב)

כללו של דבר: אם חיסרון שיש בזולת מעסיק אותנו,

בהכרח שאנו לוקים באותו חיסרון עצמו, שאם לא כן - לא היינו כועסים כל כך!

מסקנתנו מכך היא, שבמקרים כמו אלו, במקום להסתבר ולכעוס על הזולת - עלינו להסתכל לעצמנו בעיניים, ולחפש קודם כל איך אנו מתגברים על החיסרון הזה, שהשתקף אלינו כעת במלואו כיעורו. דבר זה נכון לכל אחד ואחד בעבודתו האישית ובחובתו בעולמו, ובוודאי לא ניקח את תפקיד המוכיחים בשער... אנחנו רק רוצים, כדרכנו, להתקדם לנקודה חינוכית הנובעת מיסוד זה.

כל אחד מאתנו יודה שבביתו יש ילדים שעמם התקשורת זורמת, יש הבנה, ואין חיכוכים יומיומיים. לעומתם יש ילדים שאתם אנו מוצאים את עצמנו מסתבכים שוב ושוב. מה שמפתיע הוא, שברוב המקרים, המצב אצל בן הזוג הוא בדיוק

להיפך: אותו ילד שאנו מתקשים אתו - מתקשר באופן נפלא עם בן הזוג, בעוד שהילד החלק בעינינו - דווקא הוא הבעייתי בעיני בן הזוג.

במקרים רבים, פרדוקס זה הוא גם עילה לוויכוחים בין בני הזוג - כשכל צד מרגיש שהשני מסנגר על הילד הקשה - במקום ליישר קו בהתייחסות אל הילד. הסיבה לדבר היא: הילדים הם הבבואה של ההורים. התפוחים לא נופלים רחוק מהעץ, הילדים מקבלים את התכונות של ההורים, וכמו בכל בית - יש הדומים יותר לאבא ולתכונותיו, ויש הדומים יותר לאמא. תכונות גנטיות באות בעסקת חבילה. ילד הדומה לאחד ההורים, דומה לו בחלקים הטובים, כמו גם בתכונות הלא טובות. אם נשים לב נראה, שדווקא עם הילדים הדומים יותר לבן הזוג - נסתדר טוב יותר מאשר עם הילדים הדומים לנו.

וזה מדהים! אנחנו בעצם כועסים על הילד, אבל בתת המודע אנחנו כועסים על עצמנו. כשאנו קולטים שהתכונות הלא טובות כבר עוברות בירושה, זה מתסכל ומרגיז אותנו. בקושי אנו מסתדרים עם התוצאות של החסרונות שבנו, והנה זה כבר **המשך בגליון הבא אי"ה** בא בתורשה...